

Development and Genocide in Rwanda: a political economy analysis of peasants and power under the Habyarimana Regime

Pbd Dissertation by Philip Verwimp, Economics Department, KU Leuven, January 2003

Samenvatting van het proefschrift

Het proefschrift beschrijft en analyseert de relatie tussen economische ontwikkeling, politieke macht en genocide in Rwanda tijdens het bewind van president Juvénal Habyarimana. Het werkstuk bestaat uit vier delen.

In een eerste deel wordt aan de hand van de vele redevoeringen van Habyarimana aangetoond dat de president een belijder was van een boerenideologie. De president zei dat de Rwandese landbouwer de basis vormt van de Rwandese samenleving. De boerenstand werd verheerlijkt. In 1973 reeds zei hij in een speech aan de universiteit van Butare dat “*celui qui ne veut pas travailler, est nuisible a la société*”. Habyarimana wilde uitdrukkelijk de handenarbeid herwaarderen. Die laatste was in verval geraakt, zo de president, met de invoering van geld, de veralgemening van het onderwijs en de toename van jobs buiten de landbouw. Habyarimana was ervan overtuigd dat Rwanda een agrarische samenleving zou blijven en deed er alles aan om dat zo te houden, bv. het tegenwerken van migratie naar de stad.

In een tweede deel wordt aan de hand van politiek-economische modellen het functioneren van een dictatuur geanalyseerd. Economische modellen zijn algemeen van aard, een bepaalde case is vaak te complex om in één model te vatten. Een eerste model toont aan dat een dictator de opbrengsten die een economie hem brengt onder de vorm van belastingen afweegt of dient af te wegen tegen de mogelijkheid dat een groep van productieve burgers hem van de macht verdrijven. De dictator zal de productieve groep dus zwaarder belasten. Een tweede model analyseert de politieke macht van een dictator in een economie waarvan de opbrengsten uitsluitend afhankelijk zijn van één exportgewas. Wanneer de prijs van dit gewas op de internationale markt daalt, zo kan men uit het model afleiden, zal ook de macht van de dictator dalen. De heerser dient dan het wapen van de repressie boven te halen om zijn regime in stand te houden.

In het derde, empirische, deel van het doctoraat brengt de auteur verslag uit van acht maanden veldwerk in Rwanda. In de periode 1999-2001 werden 350 boerengezinnen bezocht en geïnterviewd. Daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van data die door andere onderzoekers of instanties werden verzameld. Een eerste empirische paper analyseert ondervoeding, het mislukken van de oogst en de reactie van de overheid hierop in het zuiden van Rwanda. Een tweede paper behandelt, met unieke data, de vraag of ook het RPF een genocide pleegde. Een derde paper schetst het economisch profiel van mensen in onze data die mee hebben gedaan aan de genocide (daders). Het blijkt niet correct hiervoor enkel, of zelfs in de eerste plaats de arme boeren verantwoordelijk te stellen. Een vierde paper beschrijft de snelheid en de mechanismen van de genocide m.b.v data van slachtoffers uit de prefecture van Kibuye in het westen van Rwanda.

Een vierde en laatste deel zoekt naar de logica achter de genocide. De auteur analyseert de participatie van mensen in politiek geweld. Hij stelt dat collectieve actie, gerealiseerd door de controle en de mobilisatie van de boerenbevolking, gepaard gaande met de retoriek van overbevolking en met barre economische vooruitzichten een belangrijk deel van de logica van participatie vormen.